

صاحب امتیاز: مؤسسه همشهری
مدیر مسئول: محسن مهدیان
سر دبیر: دانیال معمار
معاون ضمائم: حامد فوقانی
دبیر ویژه نامه: پیام مؤمنی
دبیر اجرایی: مجتبی یار زمان
تحریریه: فرزین شیرزادی، سروش جنابی، زکریه سعیدی
زهرآبلندی، نصیبه سجادی، مهرداد رسولی، ثریا روزبهانی
سمیرا باباجانپور، رضا نیکنام

مدیر فنی: حامد یزدانی، مدیر هنری: مهدی سلامی
صفحه آرایی: امید روشنگر، حامد عسگرپور
ویرایش عکس: کامیوز نویدی
صفحه خوانی و حرفه‌بینی: همکاران واحد فنی تحریریه

چاپ: همشهری
توزیع و اشتراک:
موسسه نشر گستر امروز نوین
پدیرش آگهی: ۸۴۳۲۱۰۰۰

صندوق پستی:
۱۹۳۹۵۵۴۴۶
تلفن: ۲۳۰۲۳۴۶۴
نمابر: ۲۳۰۴۶۰۶۷

دوچرخه، بچه‌ها، خانواده، پایدار، اقتصاد،
تندرستی، خردنامه، داستان، دانستنیها،
سرزمین من، ماه، معمار، ۲۴، شهر نگار،
سرخ و محله

نشانی: تهران، خیابان ولیعصر ۳، نرسیده به پارکوی،
کوچه شهید قربانی، شماره ۱۴، روزنامه همشهری

بهترین قصه‌های تاریخی تهران
جایزه می‌گیرند

صفحه «روایت تهران» که پیش روی شماست، به انعکاس روایت‌های خواندنی تاریخ تهران قدیم و سرگذشت شخصیت‌ها و نامداران، خیابان‌ها و گذرگاه‌ها، واقعه‌های تاثیرگذار و تاریخ شفاهی طهران تعلق دارد. با عکس‌های بازمانده از خاطرات تهران دیرپوز و قصه‌ها و ماجراهای پس‌پشت این عکس‌ها، شما هم می‌توانید در انتشار این صفحه که متعلق به خود شما و شهر شماست ما را همراهی کنید. «همشهری» بهترین عکس‌ها و قصه‌هایی را که برای ما از سال می‌کنید با نام خودتان منتشر و به شما «همشهریان همراه» هدیه‌ای تقدیم می‌کند.
نشانی و شماره تماس: ۲۳۰۲۳۴۵۵-۲۴۴ mahaleh@hamshahri.org

نخستین مجسمه شهر تهران کجا نصب شد؟

روایت پهلوان ازدهاکش و شاه اسب‌سوار

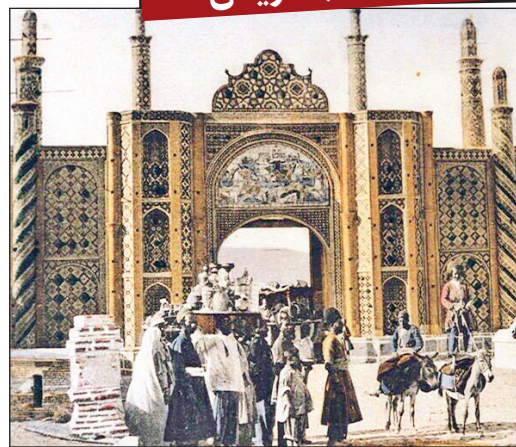
ثریا روزبهانی
میدانی که امروز در تقاطع خیابان‌های امام خمینی (ره) و کارگر جنوبی با نام «حر» شناخته می‌شود، یکی از قدیمی‌ترین میدان‌های پایتخت است که نخستین تندیس پایتخت در همین میدان نصب شد. نصرالله حدادی در کتاب طهران قدیم، نوشته به دستور ناصرالدین شاه تندیس برنزی او در حالی که سوار بر اسب بود، در این میدان نصب و بعد از ترور ناصرالدین شاه از وسط میدان برداشته شد. مجسمه دوم تندیس نبرد گرشاسب با ازدها بود که به مناسبت نجات آذربایجان از اشغال شوروی و حزب دمکرات در سال ۱۳۱۵ در میدان قرار گرفت. طراحی این مجسمه برگرفته از داستان نبرد «گرشاسب» با ازدها در شاهنامه است. ازدها در ادبیات فارسی، نماد پلیدی و شر است و فقط پهلوانان نام‌آور می‌توانند با کشتن آن، به غلبه خیر بر شر و پاک‌بری پلیدی، عینیت ببخشند. مرحوم غلامرضا رحیم‌زاده از رنگ این مجسمه را طراحی کرد و ساخت.

آبگوشت؛ غذای لذیذ تهرونی‌ها

آبگوشت در فرهنگ غذایی ایرانی‌ها جایگاه ویژه‌ای داشته و دارد؛ غذایی لذیذ که نه تنها در مطبخ‌های دربار طبخ می‌شد بلکه بوی خوش آن در بازار و کوچه‌پس‌کوچه‌های شهر و روستا هم می‌پیچید. ماریو دیپایسی، عکاس معروف ایتالیایی در آلبوم عکس‌هایی که از تهران در دهه ۳۰ به یادگار گذاشته است چند مرد جوان را در فضای آزاد یکی از خیابان‌های تهران در حال آبگوشت خوردن نشان می‌دهد. آبگوشت خوردن ایرانی‌ها همیشه برای گردشگران، عکاسان و تاریخ‌نگاران فرنگی جذاب و متفاوت بوده است چنانچه یاکوب پولاک، پزشک و جهانگردی که در دوره قاجار از ایران بازدید کرده، نوشته است: «گوشت را در آب می‌پزند و نخود در آن می‌ریزند؛ به آن نخود آب یا آبگوشت می‌گویند. آن را با قسمتی از گوشت سر سفره می‌آورند.» می‌گویند علی اکبرخان آشپزباشی، از آشپزهای معروف ناصرالدین‌شاه، ۱۴ نوع آبگوشت بار می‌گذاشت. باغداران و کشاورزان هم به فراخور محصولات فصل، سیب، به، انار، گردو، شاه‌توت، زردآلو، هلو، گیلاس و... در آبگوشت می‌ریختند.

دروازه دولت در یک قاب تاریخی

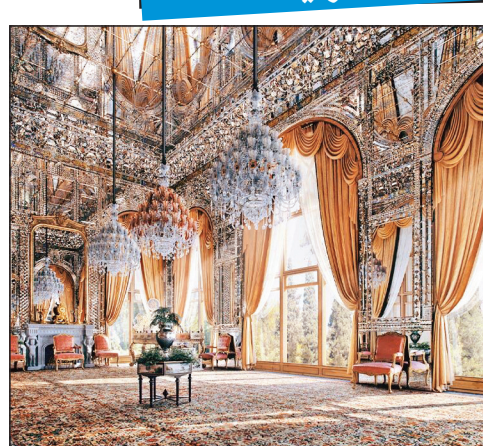
دروازه دولت امروز نامی آشنا برای تهرانی‌هاست. هر کسی که گذرش به خیابان انقلاب افتاده باشد، حتماً نام ایستگاه متروی دروازه دولت به گوشش خورده؛ بنایی که یکی از دروازه‌های معروف تهران بود و مسافران برای ورود به تهران از آن عبور می‌کردند. این تصویر تاریخی، دروازه دولت را در دوره قاجار نشان می‌دهد. یعنی در زمان حکومت ناصرالدین شاه که تعداد دروازه‌های تهران از ۶ به ۱۲ دروازه رسید. دروازه دولت همزمان با ساخت خیابان الماسیه ساخته شد. این دروازه، بنایی ۳ طبقه با ۳ دهانه بزرگ با کاشی‌کاری‌های بسیار زیبا بود که سال‌ها مسافرانی که قصد عزیمت به تهران داشتند از زیر طاق‌های آن عبور می‌کردند. اکنون از این دروازه نفیسی که در دوران پهلوی از بین رفت، نشانی باقی نمانده اما محل آن در محدوده کنونی تقاطع خیابان‌های انقلاب و سعدی بود.

اداره لانه‌زن‌بوری تهران کجاست؟

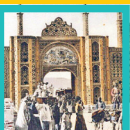
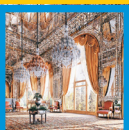

پست در عصر قاجار مقوله لوکسی به حساب می‌آمد و هر جا این اداره سر بلند می‌کرد نام «مبارکه» به خود می‌گرفت و با طمطراق «اداره مبارکه پست» خوانده می‌شد! حالا و پس از گذشت سال‌های سال از آن دوران، اداره پست تهران بدون پیشوند یا پسوند مبارکه، یک ساختمان با معماری لانه‌زن‌بوری در چهارراه لشکر دارد که در معرض دید همگان است. امیر محمدی، کارشناس معماری و شهرسازی، در این باره می‌گوید: «در دوران گذشته و تقریباً ۹۰ سال قبل، پست و تلگراف از جایگاه و اهمیت بسیاری برخوردار بود و بر این اساس، ساختمان‌ها و اداره‌های مرکزی پست مهم تلقی شده و البته به معماری و طراحی داخلی آنها توجه ویژه‌ای داشتند، مثل ساختمان لانه‌زن‌بوری شرکت پست چهارراه لشکر که در سال ۱۳۱۳ ساخته شد. از نگاه کارشناسان، این ساختمان از نمونه‌های شاخص معماری در سطح جهان است، چرا که ساختمان‌هایی با این شکل و نمای ظاهری در جهان انگشت‌شمارند.»

خالق شاهکار تالار آینه

کاخ، قصر و ارگ سلطنتی گلستان را تقریباً بیشتر تهرانی‌ها و ایرانی‌ها می‌شناسند؛ شاهکاری در قلب پایتخت که هنر معماری، فرش‌بافی، آینه‌کاری و دیگر کلام همه هنرهای ظریف ایرانی در آن یکجا جمع شده است. کاخ گلستان سال‌ها پیش از قاجار، در زمان شاه سلیمان صفوی، ساخته شده. تاجگذاری چند پادشاه از جمله احمدشاه، محمدرضا پهلوی و... را به چشم دیده، دارای بخش‌های مختلف و ۴ تالار اصلی است که تالار آینه مهم‌ترین آن است. ساخت این تالار ۸ سال طول کشیده و بر است از آینه‌کاری‌های ظریف و زیبا اثر دست ابوالحسن معمارباشی، معروف به صنیع‌الملک، اما عمده شهرت تالار آینه مدیون نقاشی کمال‌الملک از این بخش کاخ است. محمد غفاری، معروف به کمال‌الملک، ۵ یا ۶ سال ۷ سال شبانه‌روز کار کرد تا اثری را خلق کند که از تالار واقعی زیباتر و باشکوه‌تر باشد.

روایت‌های تهران
را با اسکن این
کی‌وار کدها ببینید.